

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMANE

Raport privind activitatea Compartimentului CABINETUL NUMISMATIC pentru anul 2019 (1 ianuarie-31 decembrie)

I. Activități de cercetare-dezvoltare

1. Domenii/direcții de cercetare. Programe fundamentale și/sau Programe prioritare (dacă este cazul).

Moneda grecească în spațiul vest-pontic în epocile clasică și elenistică (sec. V-I a.Chr.); responsabil: dr. Emanuel Petac

Monedele Țării Moldovei între sec. XIV-XVII; responsabil: dr. Lilia Dergaciova

2. Resurse umane: cercetători, doctori, conducători de doctorate.

Doctori: 2 1. Dr. Emanuel Petac

2. Dr. Lilia Dergaciova

Cercetători: 2 C. Ș. II dr. Emanuel Petac

C.Ș. III dr. Lilia Dergaciova

3. Activități de formare a tinerilor cercetători: doctoranzi, post-doctoranzi. -
4. Infrastructură de cercetare nouă achiziționată/completată în anul 2019: biblioteca de specialitate, echipamente de cercetare, etc.

Nu a fost acordată finanțare pentru nici una dintre cererile formulate anul trecut privind achiziția de carte din străinătate, echipamente etc. Ca atare, noutățile bibliografice sunt cele obținute pe cont propriu de personalul Cabinetului Numismatic

5. Rezultatele cercetării desfășurate în anul 2019

Articole publicate: din care x în reviste ISI, y în reviste ISI Romania, z în reviste B⁺

Doresc să precizez, cum o fac în fiecare an, că în domeniul cercetării numismatice MONDIALE nu există publicații ISI **nicăieri pe Terra**. Prin urmare publicăm în revistele de specialitate consacrate ale cercetării de profil, așa cum sunt acestea cuprinse în actul normativ privind Standardele minimale de performanță în cercetarea **umanistă**,

1. În străinătate:
2 articole Emanuel Petac publicație ERIH Plus (Notae Numismatice, Cracovia, Polonia), unul apărut în 2019, altul sub tipar; vezi punctul 6.
2 articole Lilia Dergaciova, în publicații care nu sunt indexate în baze de date internaționale; vezi punctul 6

2. În țară:
4 articole Emanuel Petac, dintre care 3 articole E. Petac publicație CEEOL (Revista de cercetări arheologice și numismatice, București, unul publicat în 2019, alte două predate 2019, sub tipar), 1 articol în volum colectiv editură acreditată, sub tipar; vezi punctul 6.
1 articol Lilia Dergaciova, publicație indexată (Arheologia Moldovei, Iași); vezi punctul 6

5.2 Cărți/capitole publicate:

1. În străinătate: -
2. În Editura Academiei Române: 3 capitole E. Petac în volum colectiv; vezi punctul 6.2.
3. În țară: - ; ca la punctul 5.2.2. Dr. Lilia Dergaciova are în stadiu final de pregătire volumul "Moneta Moldaviensis", vol. I, sec. XIV.

5.3 Premii:

1. Academia Română: -
2. Naționale: -
3. Internaționale: -

5.4 Manifestări științifice și culturale organizate/susținute:

1. Manifestări organizate: Dr. Emanuel Petac, 2; vezi punctual 10.
Dr. Lilia Dergaciova 2; vezi punctual 10
2. Manifestări susținute: Dr. Emanuel Petac 9; vezi punctul 10.
Dr. Lilia Dergaciova 11; vezi punctul 10

5.5 Rapoarte de interes public:

Emanuel Petac, 6 rapoarte ; vezi punctul 11 :

5.6 Granturi/proiecte în derulare: -

6. Lucrări publicate în anul 2019.

6.1 Articole

Dr. Emanuel Petac

E. Petac, *About the Sarmizegetusa hoard from 1998 and the possible chronology of Burebista's campaign to the Black Sea border*, *Notae Numismaticae*, 13, 2018 (2019), p. 13-36 (indexată ERIH Plus)

E. Petac, *Again about Mithridates VI Eupator and the Western coast of the Black Sea. About Istros Lysimachus type stater with monograms EP and MH*, *Revista de cercetări arheologice și numismatice*, 4, 2018 (2019), p. 387-393 (indexată CEEOL)

E. Petac, *War and peace. Symbolic elements on the early Lysimachus type staters from the West Pontic cities. Athena with or without spear*, *Revista de cercetări arheologice și numismatice*, 5, 2019, sub tipar (indexată CEEOL)

E. Petac, L. Bakic, *Liberating Corinth. About an unique Alexander type stater*, *Revista de cercetări arheologice și numismatice*, 5, 2019, sub tipar (indexată CEEOL)

S. Marin, E. Petac, *The sestertii hoard found in Dobruja passim ante 2016*, în volumul *Group and individual tragedies in Roman Europe from Augustus to Diocletianus (27 BC to AD 284). The definition of "coin hoard" between historical events and daily life episodes*, Cluj, sub tipar.

E. Petac, A. Vîlcu, *The diobols hoard from Apollonia Pontica and Mesembria discovered at Constanța (Tomis) in 1911*, *Notae Numismaticae*, 14, 2019, Cracovia, sub tipar (indexată ERIH Plus)

Dr. Lilia Dergaciova

Lilia Dergaciova, „State and Dynastic Emblems on the first Moldovan issues of the 14th century (to the problem of what is to consider an obverse and what is the reverse of Peter's coins)”, *Visnyk of the Lviv University. Series History*. 2019. Special Issue. Red. I. Pidkovi, P. Tarnavski, Lviv 2019, p. 108-122

Nikolaj Alekseyenko, Lilia Dergaciova, „The Moldova coins in the territory of medieval Taurica (brief overview)”, „In search of the Essence”. *Essays in honour of Nicolai Russev on the occasion of his 60th birthday*. Edited by M.E. Tkachuk and G.G. Atanasov, ChiȘinău 2019, p. 97-106.

Nicolai Bodnariuc, Lilia Dergaciova, Maxim, Mordovin, „Descoperiri numismatice Și arheologice din Nordul Bucovinei (I)”, *Arheologia Moldovei*, vol. XLII, IaȘi-BucureȘti 2019, p. 111-138

6.2 Cărți și reviste

Dr. Emanuel Petac

Realizarea ilustrației pentru cele trei capitole proprii predate anul trecut „*Moneda în Tomisul elenistic*”, „*Moneda în Dacia romană*”, „*Moneda tip Provincia Dacia*”, la volumul colectiv „*Moneda în România*”, dedicate Centenarului Marii Uniri, Editura Academiei Române, București, în pregătire la redacția Institutului de Arheologie București, la solicitarea Academiei Române

Fazele preliminare ale volumului colectiv dedicat lui D. A. Sturdza (editor Gabriela Dumitrescu): corelarea vechilor inventare (1911-1916, Reg. Sturdza 1940, Reg. 1919-1962 cu cele din anii 1980 și confruntarea cu materialul documentar factual, în vederea identificării tezaurului „județul Gorj 1888” (monede romane imperiale sec. I-III p.Cr.), „județul Dolj” (monede romane republicane și drahme de Apollonia și mai ales Dyrrhachium), „jud. Buzău” (tezaur medieval cu monedă de sec. XVI și până la 1613), lotul din tezaurul Mărmureni donat de D. A. Sturdza și aflat în „colecția Moscova”. Identificarea monedelor de aur donate de D. A. Sturdza în 1906 sau a unor tipuri similare monedelor de aur donate de D. A. Sturdza în anul 1893 (grecești, romane, bizantine, medievale). Documentare asupra donațiilor marelui colecționar, cronologiei acestora în vederea scrierii materialului solicitat în volum.

Dr. Lilia Dergaciova

Dr. Lilia Dergaciova are în stadiu final de pregătire volumul „*Moneta Moldaviensis*”, vol. I, sec. XIV

Realizarea planșelor cu monede medievală moldovenească din volumul colectiv editat de Gabriela Dumitrescu și dedicat lui D. A. Sturdza.

7. Realizări excelente obținute în anul 2019 (minim 3 realizări), ale compartimentului:

- Cărți (opere fundamentale); -
- Lucrări științifice (publicate în reviste cu factor de impact ridicat);

Dr. Emanuel Petac

E. Petac, *War and peace. Symbolic elements on the early Lysimachus type staters from the West Pontic cities. Athena with or without spear*, Revista de cercetări arheologice și numismatice, 5, 2019, sub tipar (indexată CEEOL)

E. Petac, L. Bakic, *Liberating Corinth. About an unique Alexander type stater*, Revista de cercetări arheologice și numismatice, 5, 2019, sub tipar (indexată CEEOL)

E. Petac, A. Vîlcu, *The diobols hoard from Apollonia Pontica and Mesembria discovered at Constanța (Tomis) in 1911*, Notae Numismaticae, 14, 2019, Cracovia, sub tipar (indexată ERIH Plus)

- Rapoarte/studii de mare interes național;

Dr. Emanuel Petac

S. Marin, E. Petac, *The sestertii hoard found in Dobruja passim ante 2016*, în volumul *Group and individual tragedies in Roman Europe from Augustus to Diocletianus (27 BC to AD 284). The definition of "coin hoard" between historical events and daily life episodes*, Cluj, sub tipar

- Alte realizări pe care le considerați excelente (dacă este cazul).

Emanuel Petac: realizarea raportului de expertiză privind evaluarea marelui tezaur de stateri Lysimach (3600) braconat în 1998 de la Sarmizegetusa Regia

8. Premii internaționale/naționale, ale Academiei Române obținute de către cercetători (autori, lucrări premiate).-

9. Cooperări științifice naționale și internaționale, inclusiv în cadrul proiectelor și schimburilor interacademice; vizitatori din străinătate.

Dr. Emanuel Petac

Colaborare cu Constantin Marinescu (New York, American Numismatic Society) pentru realizarea catalogului monedelor Lysimach din Byzantion

Colaborare cu dr. Aurel Vîlcu pentru studierea și publicarea tezaurului de dioboli de Apollonia și Mesembria descoperit la Constanța în 1911 și aflat în colecțiile CNBAR și ale Institutului de Arheologie din București

Colaborare cu dr. Steluța Marin (Muzeul Municipiului București) în vederea publicării tezaurului de monede romane de bronz Dobrogea passim ante 2016

Colaborare cu dr. Steluța Marin (Muzeul Municipiului București) în vederea studierii, comunicării (2019) și publicării ulterioare a tezaurului de oboli Istros Dobrogea passim ante 2016

Colaborare cu Lilijana Bakic (Muzeul Varsset, Serbia) pentru studierea staterului tip Alexandru cel Mare din Corinth descoperit acolo, unicat mondial

Vizită dr. Adrian Popescu, Fitzwilliam Museum, Cambridge, pentru realizarea catalogului monedelor histriene și donație cataloage de licitație numismatică.

10. Conferințe (simpozioane)/manifestări științifice/culturale organizate/susținute;

Dr. Emanuel Petac

E. Petac, A. Vîlcu, *Despre tezaurul de dioboli din Apollonia și Mesembria descoperit la Constanța în anul 1911*, Sesiunea Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, 27-29 martie 2019, București

E. Petac, L. Bakič, *Considerații pe marginea unei descoperiri recente. Despre emisiunile corintiene de stateri de tip Alexandru cel Mare*, Conferința internațională „Oltenia, interferențe culturale”, Muzeul Olteniei din Craiova, 8-10 mai 2019

S. Marin, E. Petac, *Tezaurul de sesterți Dobrogea passim ante 2016*, Al XXXVI-lea Simpozion Național de Numismatică al Societății Numismatice Române, Curtea de Argeș, 26-28 iunie 2019 (organizare proprie)

E. Petac, *Lost and retrieved hoards. About the illegal treasure hunting and recovered history at Sarmizegetusa Regia*, Sesiunea comună a Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Federal Bureau of Investigations, București

E. Petac, „*Again about die-sharing and the Bosporan mint. The Lysimachus type stater from Byzantium and Istros*”, Simpozionul Internațional „Cercetări arheologice și numismatice”, ediția a VI-a, Muzeul Municipiului București, 19-20 septembrie 2019, București

E. Petac, „*Război și pace. Elemente simbolice în iconografia staterilor Lysimach timpurii din cetățile vest-pontice*”, PONTICA, Sesiunea internațională de comunicări a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, ediția a 52-a, Constanța, 2-4 octombrie 2019

N. Demian, E. Petac, „*Considerații preliminare pe marginea unui lot de stateri din colecția Muzeului Național al Banatului din Timișoara*”, PONTICA, Sesiunea internațională de comunicări a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, ediția a 52-a, Constanța, 2-4 octombrie 2019

S. Marin, E. Petac, „*Despre un prezumtiv tezaur de oboli histrieni Dobrogea passim ante 2016*”, PONTICA, Sesiunea internațională de comunicări a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, ediția a 52-a, Constanța, 2-4 octombrie 2019

E. Petac, „*Colecții pierdute, colecții regăsite. Colecții, colecționari și anticari din Regatul României*”, Conferință Cercul Militar Național, 17 octombrie 2019, București

Dr. Lilia Dergaciova

27-29 martie 2019, București. *Sesiunea anuală a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”*. Eugen Nicolae, Lilia Dergaciova, „Sindromul Poienești în lumina unor inele inedite descoperite în Republica Moldova”

8-10 mai 2019, Craiova. *Conferința internațională „OLTENIA. INTERFERENȚE CULTURALE”*. Lilia Dergaciova, Cristiana Tătaru, „Tezaur monetar medieval de la finele secolului al XIV-lea, descoperit la Somova, jud. Tulcea”.

10-11 mai 2019, Bârlad. *Sesiunea națională de comunicări științifice. Ediția a XV-a*. Costin Croitoru, Lilia Dergaciova, „Colecția de Antichități a dr. Alexandru Nestor Măcellariu”.

21-23 iunie 2019, Ruse. Bulgaria. *INTERNATIONAL NUMISMATIC SYMPOSIUM^[1] COIN HOARDS IN SOUTHEASTERN EUROPE (1st-6th century AD)*. Lilia Dergaciova, „The *Siliqua* Coin Hoard finds in the extra Carpathian Region”.

26-28 iunie 2019, Curtea de Argeș. *Al XXXVI-lea Simpozion Național de Numismatică*. Lilia Dergaciova, „Descoperiri monetare de monede moldovenești din Țara Șipenițului”.

19-20 septembrie, București. Simpozionul „*Cercetari Arheologice si Numismatice*”, editia a V-a. Lilia Dergaciova, Dan Pîrvulescu, „Tezaurul București-Giulești din colecția „Maria și dr. George Severeanu” risipit și parțial identificat”.

26-27 septembrie 2019, Vaslui. *Cea de-a XLII-a ediție a Sesiunii Naționale de Comunicări științifice „Acta Moldaviae Meridionalis” dedicată Centenarului Marii Uniri*. Lilia Dergaciova, „Tezaurul cu monede moldovenești din secolul al XIV-lea descoperit la Gordeuți, reg. Cernăuți din Ucraina”.

2-4 octombrie, 2019, Constanța. *Sesiunea Internațională a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Pontica, a 52-a ediție*. Lilia Dergaciova, Nikolaj Alekseyenko, „Moneda moldovenească de la Alexandru cel Bun contramarcată la Caffa”.

14-16 octombrie, Raubici, Minsk, Bielorusia. *Cea de a IX-a Conferința Internațională „Rubla Bielorusă la 25 de ani”*. Lilia Dergaciova, „Producția

monetară a Țării Moldovei în secolul al XIV-lea în contextul intereselor financiare, politice și diplomatice”

24-25 octombrie 2019, Chișinău. *Al XVIII-lea Simpozion de Numismatică*. Nicolai Bodnariuc, Lilia Dergaciova, Maxim Mordovin, „Descoperiri numismatice și arheologice din vatra veche a satului Oprișeni (reg. Cernăuți, Ucraina)”

29-31 octombrie 2019, Chișinău. Conferința Științifică internațională *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare. Ediția a XI-a: De la cunoaștere spre salvagardare și conservare*. Eugen Nicolae, Lilia Dergaciova, „Metamorfozele unui vechi decor moldovenesc de origine orientală: sindromul Poienești

11. Rapoarte de interes public (vezi art. 5.5)

Dr. Emanuel Petac

Trei rapoarte de expertiză numismatică și evaluare predate Tribunalului
Hunedoara privind evaluarea tezaurului de 3600 stateri Lysimach
braconat din situl arheologic Sarmizegetusa Regia

Două rapoarte de expertiză predate Direcției de Cultură a Municipiului
București

Un raport de expertiză predat Poliției de Patrimoniu a Municipiului
București

Participare ca vicepreședinte la Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor
din Ministerul Culturii

Activitatea de Președinte al Societății Numismatice Române

Absolvirea unui curs legat de traficul internațional de antichități prganizat de
FBI la București.

Dr. Lilia Dergaciova -

12. Granturi/proiecte câștigate în competiții naționale/europene (titlul, director
grant/proiect, organismul finanțator, durata grantului/proiectului, valoarea totală
/valoarea pentru anul 2019). -

13. Alte rezultate (dacă este cazul)

13.1 *Granturi/proiecte pregătite și depuse în cadrul competițiilor naționale:* -

13.2 *Expoziții virtuale:* microexpoziția reală “Moneda romană de aur în colecțiile
CNBAR” (dr. Emanuel Petac)

13.3 *Participări la conferințe, cu comunicări:* 9 dr. Emanuel Petac (vezi punctul 10);
dr. Lilia Dergaciova (vezi punctul 10)

13.4 *Participări la conferințe, fără comunicări:* -

13.5 Citări, în 2019, ale lucrărilor anterioare.

Acestea se pot eventual obține prin plata unui abonament, în cazul nostru, la site-ul academia.edu, plata acestui abonament nefiind o obligație impusă legal vreunei persoane private sau publice, așa încât ne este imposibil să precizăm, nefiind indexați pe Google scholar sau Analytics, ci pe alte site-uri. Dincolo de fenomenele de impostură generate, el este oricum cu totul relativ, mai ales pentru domenii de nișă. În care specialiștii sunt puțini pe plan mondial.

14. Teme de C-D noi, propuse pentru 2020 – Nu este specificul activității

15. Expoziții, propuse pentru 2020 - Nu reprezintă domeniul specific de activitate, dar chiar și așa acest gen de activitate este mai degrabă ocazională și de scurtă durată, urmare a faptului că vitrinele nu corespund din punctul de vedere al normelor de siguranță legale, drept care nu pot fi utilizate în condiții de siguranță. Nimeni nu își asumă derularea unor evenimente în aceste condiții.

- Concluzii și propuneri.

Activitatea științifică a membrilor Cabinetului Numismatic probează ca și în anii precedenți relația strânsă dintre planul multianual de cercetare propus și realizarea lui practică. Sunt de fiecare dată urmărite cu asiduitate temele mari de cercetare asumate, comunicările se integrează acestora, valorificând descoperiri dintre cele mai recente sau chiar achiziții ale Cabinetului de aceeași factură, iar publicarea comunicărilor sub forma unor articole publicate în reviste de specialitate de tradiție urmează de regulă în anul care vine. Este cea mai bună probă a caracterului sistematic al cercetărilor efectuate.

Propunerile noastre, care sunt de altfel întemeiate legal pe legea cadru a personalului de cercetare-dezvoltare, urmăresc sporirea caracterului predictibil al activităților noastre, în sensul finanțării mobilităților în vederea unei mai mari posibilități de a răspunde invitațiilor din străinătate legate de participarea la conferințe de profil. Reamintim că aceasta este obligația legală a instituției.

II. Activitățile de bază specifice compartimentului

1. Obiectivele specifice (rap de act al compartimentului)

Punerea în operă a programelor de cercetare numismatică fundamentală asumate de Cabinetul Numismatic, respectiv:

- Moneda grecească în spațiul vest-pontic în epocile clasică și elenistică (responsabil dr. Emanuel Petac)
- Publicarea colecțiilor de monede antice din colecțiile Cabinetului Numismatic (responsabil dr. Emanuel Petac)
- Monedele Țării Moldovei între sec. XIV-XVII (responsabil dr. Lilia Dergaciova)
- Publicarea colecțiilor de monede medievale din colecțiile Cabinetului Numismatic (responsabil dr. Lilia Dergaciova)
- Menținerea și creșterea vizibilității interne și internaționale a Cabinetului Numismatic prin participarea cercetătorilor săi la conferințele internaționale și naționale relevante și prin publicarea continuă a colecțiilor sale.
- Continuarea politicii de achiziții numismatice în vederea sporirii relevante a colecției.

- peste 300 solicitări de medalii din colecțiile noastre (responsabil dr. Emanuel Petac)
- aprox. 250 solicitări publicații de profil din biblioteca uzuală a Cabinetului Numismatic (responsabil dr. Emanuel Petac)
- prezentarea microexpoziției “Moneda romană de aur în colecțiile CNBAR” de câte ori a fost nevoie, pentru grupuri școlare în cadrul programului “Săptămâna altfel”, grupuri de studenți de la Universitatea București etc (responsabil dr. Emanuel Petac)

2. Programul de instruire a personalului pentru 2020: Nu este cazul

3. Programarea concediilor de odihnă pe 2020

Emanuel Petac: 3 august-25 august 2020

Lilia Dergaciova: 6 ianuarie-17 ianuarie 2020

- Concluzii, propuneri.

La capătul unui an putem constata continuarea cu rezultate chiar spectaculoase sau în orice caz foarte promițătoare prin concretizarea lor în viitorul imediat a programelor de cercetare fundamentală asumate de către Cabinetul Numismatic. La nivelul celor două paliere (Antichitate, Ev Mediu) notăm realizări științifice de top și iminența publicării primului volum din seria dedicată monedelor Moldovei medievale.

Constatăm prezența relevantă a cercetătorilor noștri la conferințele naționale și internaționale mai ales interne, **dar solicităm imperativ, ca și în anii precedenți, plata pe viitor a cheltuielilor legate de acestea**, mai ales a celor externe, sumele fiind apreciable din punct de vedere personal, mai ales în cazul deplasărilor în afara țării. Altfel ajungem la împiedicarea activității legale și specifice posturilor noastre. Este nevoie de asigurarea unui fond dedicat, în vederea unei predictibilități a participărilor noastre interne și internaționale. Pe de altă parte este nevoie de crearea unui fond de achiziții, strict pentru Cabinetul Numismatic, ca și pentru celelalte cabinete speciale, din surse proprii ale Academiei Române, în vederea derulării unei politici sistematice de achiziții numismatice, dar și a respectării clauzelor testamentare ale donatorilor interbelici. Trebuie spus că în condițiile prăbușirii pieței interne și a lipsei totale de finanțare, de trei ani nu am mai făcut nici o achiziție relevantă. În sfârșit, trebuie găsite metode de a cumpăra valori numismatice online, de la licitațiile externe ale marilor case de licitație. Ceea ce am văzut în ultimii 15 ani pe licitațiile externe interesând major și strict istoria noastră nu am văzut în toată istoria numismaticii.

București, 20 decembrie 2019

Șef Cabinet Numismatic,

Dr. Emanuel Petac